

Katecheza w służbie nowego życia w Chrystusie

Nauczanie katechetyczne jest ściśle związane z przekazywaniem Dobrej Nowiny o zbawieniu konkretnym ludziom i dlatego wymaga zaangażowania, zainteresowania i pragnienia jej poznania. Działalność duszpasterska Kościoła skierowana jest ku człowiekowi, aby w świetle Ewangelii ukazać mu, na czym polega istota nowego życia w Chrystusie. Szczególne znaczenie ma katecheza, która pomaga w ukazywaniu sensu życia, dokonywaniu wyborów, a w konsekwencji prowadzi do Chrystusa i Kościoła¹. W tym zadaniu pomocny jest program duszpastersko-katechetyczny na lata 2013-2017, skoncentrowany wokół sakramentu chrztu świętego i nowego życia w Chrystusie. Przygotowuje on wiernych do przeżycia „na nowo” sakramentu chrztu świętego, pogłębionego jego rozumienia, odnowienia oraz umocnienia wiary wszystkich katechizowanych.

I. Dynamika nowego życia w Chrystusie

Ocena religijności współcześnie żyjących ochrzczonych pokazuje, że coraz częściej rozumienie znaczenia chrztu, a także innych sakramentów, bywa dość płytkie, a sama wiara nie opiera się na intelektualnych podstawach

i nie przekłada się na akceptację wymagań moralnych². Dlatego też ważne jest budowanie świadomości religijnej, w tym chrzcielnej, wśród wszystkich grup wiekowych. Wysiłek duszpasterski powinien zmierzać do odkrywania znaczenia wiary i sakramentów w życiu konkretnego człowieka, jak i we wspólnocie Kościoła³. Chrzest święty jednoczy nas z Jezusem Chrystusem oraz włącza w Jego życie. To włączenie w życie Jezusa i stanie się dziećmi Bożymi oznacza udział w odkupieńczej męce i śmierci Chrystusa oraz w Jego zmartwychwstaniu, ale także i w życiu w wieczności. Poprzez chrzest człowiek otrzymuje wyzwolenie z grzechu pierwotnego oraz łaskę umocnienia w wierze i podążania za Jezusem. Jak czytamy w Ewangelii według św. Jana: „Jeśli ktoś nie narodzi się z wody i Ducha, nie może wejść do królestwa Bożego” (J 3,5).

Trzeba zatem na katechezie ukazywać sakrament chrztu świętego jako dar oraz głosić potrzebę ciągłego nawracania się, aby żyć w wolności dzieci Bożych. Papież Franciszek zachęca do tego, aby „rozbudzić pamięć naszego chrztu”. Mówi również: „Jesteśmy wezwani, by żyć naszym chrztem każdego dnia, jako rzeczywistością aktualną w naszym życiu”⁴. Należy więc przypominać sens i cel włączenie

¹ S. Łabendowicz, *Katecheza jako miejsce aktywizacji uczniów*, w: *Katecheza w służbie wiary*, red. W. Janiga, T. Kocór, Przemyśl 2004, s. 251.

² W. Sadłoń, *Jak wierzą Polacy?*, w: *Wierzę w Syna Bożego. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017*, red. S. Stulkowski, Poznań 2013, s. 275.

³ Por. *Wierzę w Syna Bożego. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017*, red. S. Stulkowski, Poznań 2013, s. 24.

⁴ Papież Franciszek, *Poznać datę Chrztu oznacza poznać szczęśliwą datę. Nikt nie może ochrzcić samego siebie!*, http://ruda_parafianin.republika.pl/franci/04aud/012.htm, z dn. 14.12.2015.

przez chrzest w życie Jezusa Chrystusa. Przyjęcie chrztu zobowiązuje do postępowania jak dziecko Boże, na wzór Jezusa Chrystusa, a także świadczenia o Bogu innym ludziom. To właśnie na mocy chrztu stajemy się uczniami i misjonarzami, którzy są powołani do niesienia Ewangelii w świat (por. *Evangelii gaudium*, 120). Papież Franciszek podkreśla, że „Istnieje nierozzerwalny związek między wymiarem mistycznym a wymiarem misyjnym powołania chrześcijańskiego, obydwojoma zakorzenionymi we chrzcie. «Otrzymując wiarę i chrzest my, chrześcijanie przyjmujemy działanie Ducha Świętego, który prowadzi do wyznania Jezusa Chrystusa jako Syna Bożego i nazywania Boga <Abba, Ojcie>. Wszyscy ochrzczeni i ochrzczone... jesteście wezwani, by żyć i przekazywać jedność z Trójcą Świętą, ponieważ ewangelizacja jest zaproszeniem do udziału w komunii trynitarniej»⁵.

1. Specyfika biblijnej nowości

Mówiąc o nowym życiu, trzeba pamiętać, że jest to przede wszystkim idea biblijna i teologiczna. To nowe życie jest wynikiem działania samego Boga, który ciągle „dokonuje rzeczy nowej” (Iz 43,19). Motyw nowości jest już obecny w Starym Testamencie (por. Iz 42,9; 48,6-7; Jr 31,31-34; Ez 11,19; 18,31; 36,26), jednak najwyższy poziom otrzymuje dopiero z przyjściem Jezusa Chrystusa. Według św. Pawła, wynika to z faktu, że przez nieposłuszeństwo pierwszego człowieka „grzech wszedł na świat, a przez grzech śmierć, i w ten sposób śmierć przeszła na wszystkich ludzi, ponieważ wszyscy zgrzeszyli” (Rz 5,12). Tylko

interwencja samego Boga może pomóc w przewyciężeniu skutków grzechu i zła. Dlatego też Pan Bóg „Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J 3,16). To przez Jezusa Chrystusa Bóg dokonuje nowego dzieła, które polega na duchowym odrodzeniu jednostek i całego świata, a w przyszłości nastania „nowego nieba i nowej ziemi” (Iz 65,17; 66,22; Ap 21,1). Jednocześnie z miłości Pan Bóg cały czas zwraca się do ludzi z apelem, aby przyjmowali Jezusa Chrystusa i przyniesione przez Niego nowe życie⁶. Przez to pomaga człowiekowi w pokonaniu zła, grzechu i śmierci, aby mógł on żyć nowym życiem z Chrystusem. „Zaistnienie tej nowej rzeczywistości w Chrystusie apostoł Paweł wyraża, używając określeń «nowe stworzenie» (2Kor 5,17; Ga 6,15) i «nowy człowiek» (Ef 2,15; 4,24). W ten sposób podkreśla on, że nikt nie rodzi się w stanie nowości zapoczątkowanej w Chrystusie. Zawsze sprawia ją dopiero poddanie się działaniu Chrystusa w osobistej relacji z Nim, gdyż tylko ona może dać udział w Jego śmierci i zmartwychwstaniu»⁷.

2. Dar nowego życia w Chrystusie

Papież Franciszek wskazuje, że „Człowiek ochrzczone nie jest tym samym, co człowiek nieochrzczone. Temu, kto nie zna daty własnego chrztu, grozi, że zapomni o tym, co Pan Bóg w nas uczynił, zapomni o darze, który otrzymaliśmy. A wtedy chrzest stanie się dla nas jakimś wydarzeniem, które miało miejsce w przeszłości, bez naszego udziału, z woli naszych rodziców, i nie ma żadnego wpływu

⁵ Papież Franciszek, *Chrzest czyni nas członkami Ciała Chrystusa i Ludu Bożego*, http://ekai.pl/wydarzenia/temat_dnia/x74487/chrzest-czyni-nas-czlonkami-ciala-chrystusa-i-ludu-bozego, 15.12.2015.

⁶ S. Haręzga, *Dynamika nowego życia w Chrystusie*, w: *Nowe życie w Chrystusie – Program duszpasterski na rok 2015/2016*, red. S. Stułkowski, Poznań 2015, s. 207.

⁷ Tamże, s. 208.

na chwilę obecną. Jeśli udaje się nam iść za Jezusem i pozostać w Kościele, pomimo naszych ograniczeń, kruchości i grzechów, to jest to zasługą tego sakramentu, w którym staliśmy się nowym stworzeniem i zostaliśmy przyobleczeni w Chrystusa. Chrzest daje nam nową nadzieję, nadzieję kroczenia drogą zbawienia przez całe życie. A tej nadziei nic i nikt nie może ugasić, bo ta nadzieja nie zawodzi. Zapamiętajcie to sobie, bo to prawda. Nadzieja złożona w Bogu nigdy nie zawodzi”⁸. To nowe życie w Chrystusie jest dla wszystkich, którzy przyjmują chrzest i wynikające z niego zobowiązania. Święty Paweł, odwołując się do sakramentalnego rytu chrzcielnego (por. Rz 6,1-14), wskazuje, na czym polega to przejście do nowego życia. Zanurzenie, obmycie bądź polanie wodą wyraża w sposób symboliczny zanurzenie w śmierć i pogrzebanie z Chrystusem. W ten sposób człowiek umiera dla grzechu. Natomiast wyjście z wody to symbol nowego życia, które dzięki pomocy Chrystusa jest lepsze. Również założenie białej szaty, zapalenie świecy i towarzyszące temu działaniu słowa kapłana wskazują, że człowiek stał się nowym stworzeniem i przyoblekł się w Chrystusa, który jak światło wskazuje mu drogę. Kolejną ważną rzeczą jest przykład bliskich oraz całej społeczności Kościoła, którzy pomagają zachować godność dziecka Bożego. Przyjęcie chrztu zobowiązuje do zjednoczenia z Chrystusem oraz nieustanne otwieranie się na działanie Ducha Świętego. Bóg nie tylko ofiarował człowiekowi swojego Syna, ale także posłał Trzecią Osobę Trójcy Świętej⁹, który jest „Duchem Życia” (Rz 8,2). To poprzez działanie Ducha Świętego w chrzcie dokonuje się

obmycie z grzechów, uświęcenie i usprawiedliwienie (por. 1Kor 6,11; Ef 5,26; 1P 3,21). Dzięki obecności, podczas chrztu, Ducha Świętego człowiek jest zdolny do pełnienia „służby» Bożej w nowości Chrystusa, której On jest sprawcą” (Rz 7,6).

Należy podkreślić, że papieżem Franciszkiem, że „Chrzest jest sakramentem, na którym budowana jest nasza wiara i który wszczepia nas jako żywe członki w Chrystusa i w Jego Kościół. Jest to akt, który dogłębnie dotyka naszego istnienia. Jesteśmy zanurzeni w tym niewyczerpanym źródle życia, jakim jest śmierć Jezusa, będąca największym aktem miłości w całej historii. Dzięki tej miłości możemy żyć nowym życiem, nie we władzy zła, grzechu i śmierci, ale w komunii z Bogiem i z braćmi”¹⁰.

3. Chrzest początkiem nowego życia

Prawda o chrzcie świętym, który jest początkiem nowego życia chrześcijańskiego musi być przyjęta i spełnić się w życiu każdego ochrzczonego. Zależy to jednak od świadomości religijnej ochrzczonego. Dlatego ważne jest stwarzanie w Kościele takich możliwości, aby wszyscy chrześcijanie w sposób dojrzały i z całą odpowiedzialnością wybierali Jezusa Chrystusa jako swojego Pana i Zbawiciela¹¹. Potrzebne jest właściwe podejście do każdego człowieka, który – jak to często podkreślał Jan Paweł II – jest drogą Kościoła (por. RH 14). To szczególne zwrócenie uwagi na człowieka i jego problemy przez Kościół należy w sposób właściwy rozumieć. Nie chodzi o człowieka ujmowanego abstrakcyjnie, człowieka w ogóle, ale o człowieka konkretnego – jednostkowego,

⁸ Papież Franciszek, *Chrzest jest ważny!*, <http://www.frona.pl/a/papiez-franciszek-chrzest-jest-wazny,33365.html>, z dn. 13.12.2015.

⁹ Por. S. Haręzga, *Dynamika nowego życia...*, s. 207-208.

¹⁰ Papież Franciszek, *Poznać datę Chrztu oznacza poznać szczęśliwą datę. Nikt nie może ochrzcić samego siebie!*, http://ruda_parafianin.republika.pl/franci/04aud/012.htm, z dn. 14.12.2015.

historycznego. Kościołowi chodzi zatem o podkreślenie godności każdej osoby ludzkiej, zarówno godności naturalnej, jak i nadprzyrodzonej. Troška o człowieka wyraża się między innymi w katechizacji, która zawsze opiera się na zasadzie wierności Bogu i człowiekowi oraz dąży do wskazania bądź umocnienia drogi ochrzczonego do Pana Boga. W swoim nauczaniu Kościół wskazuje na personalny wymiar człowieka oraz prymat „być człowiekiem” wobec „mieć więcej” (por. SRS 28-29), troszczy się o każdego i przestrzega przed różnymi zniewoleniami i upadkami. Jednocześnie, czerpiąc ze swojego skarbcza, którym jest Pismo Święte i tradycja Kościoła, ukazuje właściwe drogi postępowania i środki, które pomagają w drodze do Pana Boga. Uczestnictwo w katechezie jest zatem obowiązkiem i koniecznym zadaniem nie tylko dla dzieci, ale także młodzieży i dorosłych. Ponieważ to rodzina jest najważniejszym środowiskiem rodzenia się i kształtowania wiary, musi być więc przygotowywana do wypełnienia tego zadania. Rodzice, używając słowa i przykładu, mają być dla dzieci pierwszymi zwiastunami wiary. Powinni również troską otoczyć właściwe każdemu dziecku jego powołanie duchowe (por. KK 11). Szczególnym zadaniem rodziców jest wprowadzenie dzieci w życie wiarą i w Kościół, bo to przecież w rodzinie kształtuje się osobowość, własne „ja”, świat wartości¹². *Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim* podaje, że chrześcijańskie wychowanie dzieci jest możliwe tylko wtedy, gdy rodzice

są wierzący i umacniają swoją wiarę poprzez uczestnictwo w katechizacji (por. DWCH 2). Pełnia życia w Chrystusie, zapoczątkowana przez sakrament chrztu, nie zostanie osiągnięta, jeżeli rodzice nie podejmą się tego zadania (por. DE 22). Chrzcząc dzieci, Kościół liczy tym samym, że rodzice oraz chrześni, ale także cała wspólnota, wywiążą się ze swoich obowiązków zawartych w prośbie o chrzest, a więc przekażą dzieciom podstawowe wiadomości o Bogu, wprowadzą je w świat wartości oraz w życie Kościoła¹³. Trzeba zatem „wszystko uczynić dla podtrzymania zmysłu wiary w całej jego czystości i autentyczności. Na nim opiera się (...) w zasadniczej mierze funkcja przekazywania wiary”¹⁴. Często zdarza się, że mała wiara u dzieci czy młodzieży ma przyczynę w tym, iż nie są właściwie ukształtowani w wierze dorośli – rodzice, dziadkowie, opiekunowie. Dlatego ważne jest, aby oprócz katechezy w szkole, dzieci, młodzież i dorośli brali udział w katechezach parafialnych, np. z racji przygotowania do przyjęcia sakramentu lub rekolekcji, misji parafialnych. Potrzeba ciągłego poszerzania wiadomości i umacniania wiary jest konieczna, aby móc autentycznie cieszyć się radością życia chrześcijańskiego. Jak podkreśla papież Franciszek: „Poznać datę swojego chrztu oznacza poznać szczęśliwą datę. Jej nieznajomość wiąże się z ryzykiem utraty pamięci o tym, co Bóg w nas zdziałał, pamięci o otrzymanym przez nas darze”¹⁵. Nie chodzi tutaj tylko o datę chrztu, ale przede wszystkim o jego wartość. To właśnie

¹¹ Por. S. Harężga, *Dynamika nowego życia...*, s. 208.

¹² Por. K. Tilman, *Odnova katechetyczna a praktyka nauczania religii*, „Collectanea Theologica” 40 (1970), f. 4, s. 12; S. Semik, *Katecheza w rodzinie – „Kościołe domowym”*, „Seminare” (1977) t. 2, s. 102.

¹³ Por. R. Murawski, *Teologiczne podstawy katechezy dorosłych*, „Ateneum Kapłańskie” 71 (1979), s. 181.

¹⁴ K. Wojtyła, *Człowiek drogą kościoła*, Warszawa 1992, s. 111-112.

¹⁵ Papież Franciszek, *Poznać datę Chrztu oznacza poznać szczęśliwą datę. Nikt nie może ochrzcić samego siebie!*, http://ruda_parafianin.republika.pl/franci/04aud/012.htm, z dn. 14.12.2015.

na sakramencie chrztu opiera się wiara człowieka. Ten sakrament, jak wskazywał św. Paweł, zanurza w śmierci Chrystusa, aby człowiek, tak jak On mógł żyć w chwale. Jest więc bramą otwierającą drogę ku Bogu i życiu wiecznemu. Jest to brama, którą otworzył Pan Bóg dla każdego człowieka.

II. Duchowość chrzcielna w życiu chrześcijanina

Dzięki przyjęciu sakramentu chrztu świętego człowiek staje się „nowym stworzeniem”, może przyjmować kolejne sakramenty i żyć w łączności z łaską Bożą. *Katechizm Kościoła Katolickiego* podkreśla, że „Dzieci, rodząc się z upadłą i skażoną grzechem pierworodnym naturą, również potrzebują nowego narodzenia w chrzcie, aby zostały wyzwolone z mocy ciemności i przeniesione do Królestwa wolności dzieci Bożych, do którego są powołani wszyscy ludzie. Czysta darmowość łaski zbawienia jest szczególnie widoczna przy chrzcie dzieci. Gdyby Kościół i rodzice nie dopuszczali dziecka do chrztu zaraz po urodzeniu, pozbawiliby je bezcennej łaski stania się dzieckiem Bożym” (KKK 1250). Wynika stąd, że tylko życie w przyjaźni z Jezusem i korzystanie z łaski płynącej z chrztu pomaga w porzuceniu drogi zła oraz ciągłym nawracaniu. Podejmowanie wyborów zgodnych z duchem Ewangelii staje się możliwe przy otwarciu się na działanie Ducha Świętego i współdziałaniu z Nim. Jezus jest Przewodnikiem człowieka i wspomaga w podejmowaniu walki ze złem i tym wszystkim, co jest powodem do grzechu – „ukrzyżowanie swego ciała” (Ga 5,24), czyli uśmierceniem tego, co prowadzi do grzechu. Chrzest święty włącza nas w życie Jezusa, a więc wspiera w nieustannym nawracaniu się i pogłębianiu więzi z Bogiem. Jest to życie według wskazań Ewangelii i nauczania Kościoła. Pogłębianiu tej więzi z Jezusem Chrystusem pomaga katecheza, zarówno dzieci, młodzieży, jak i dorosłych.

Bowiem „ostatecznym celem katechezy jest doprowadzić kogoś nie tylko do spotkania z Jezusem Chrystusem, ale do zjednoczenia, a nawet głębokiej z Nim zażyłości” (*Catechesi tradendae*, 5). Jak przypomina *Katechizm Kościoła Katolickiego*, „Chrzest jest sakramentem wiary. Wiara jednak potrzebuje wspólnoty wierzących. Każdy wierny może wierzyć jedynie w wierze Kościoła. Wiara wymagana do chrztu nie jest wiarą doskonałą i dojrzałą, ale zaczątkiem, który ma się rozwijać. Gdy katechumeni lub rodzice chrzestni słyszą skierowane do siebie pytanie: «O co prosicie Kościół Boży?», odpowiadają: «O wiarę!»” (KKK 1253). W innym miejscu *Katechizm Kościoła Katolickiego* podkreśla zadanie dorosłych w przyjęciu tego sakramentu i rozwoju wiary u dzieci. „Aby mogła rozwijać się łaska chrztu, potrzebna jest pomoc rodziców. Na tym polega także rola rodziców chrzestnych, którzy powinni być głęboko wierzący, a także zdolni i gotowi służyć pomocą nowo ochrzczoneму, zarówno dziecku, jak dorosłemu, na drodze życia chrześcijańskiego. Ich misja jest prawdziwą funkcją eklezjalną (officium). Cała wspólnota eklezjalna ponosi częściowo odpowiedzialność za rozwój i zachowywanie łaski otrzymanej na chrzcie” (KKK 1255). Tak więc zarówno pojedyncze osoby, jak i cała wspólnota wierzących, począwszy od rodziców i opiekunów, po katechetów i całą wspólnotę Kościoła jest odpowiedzialna za rozwój wiary.

1. W wymiarze indywidualnym

a) Chrzest jest powrotem do Boga

Chrzest jest nazywany sakramentem powrotu człowieka do Boga. Symbolem tej dokonującej się w człowieku przemiany jest polanie wodą chrzcielną. Zapowiadał ją już prorok Ezechiel w słowach: „pokropię was czystą wodą, abyście się stali czystymi, i oczyszczę was od wszelkiej zmyzy (...) i dam wam serce nowe i ducha nowego

tnę do waszego wnętrza” (Ez 36,25-26). Potrzeba nawrócenia się do Boga wynika z grzeszności człowieka dorosłego oraz grzechu pierworodnego w przypadku chrztu małych dzieci. To poprzez grzech została zerwana więź z Bogiem i tylko przemiana może pomóc w przywrócenie autentycznej z Nim relacji. Ten moment nawrócenia i powrotu do Boga mocno podkreśla się w trzecim etapie formacji w katechumenacie. „Okres oczyszczenia i oświecenia jest dla katechumenów czasem najbardziej radykalnego wewnętrznego nawrócenia, które stanowi podstawę dopuszczenia do chrztu. Z kolei w przypadku chrztu dziecka liturgia przewiduje dialog celebrans z rodzicami dziecka i chrzestnymi, podczas którego wyrzekają się oni zła i wyznają wiarę w Trójjedynego Boga”¹⁶. W katechumenacie okresem oczyszczenia i oświecenia jest Wielki Post, który jest również okresem intensywnej pracy nad sobą każdego wierzącego. Dlatego zarówno dla katechumenów, jak i ochrzczonych jest to czas szczególnej formacji¹⁷. Również katecheza domowa, szkolna czy parafialna ma na celu pomóc w powrocie każdego człowieka do Boga.

b) Chrzest jest przymierzem z Bogiem

Chrzest jest nie tylko powrotem do Boga, ale nawiązaniem z Nim synowsko-ojcowskiej relacji, czyli swobodnego rodzaju przymierza. O przymierzu poprzez przyjęcie chrztu mówi Święty Paweł: „umarliście dla grzechu, żyjecie zaś dla Boga” (Rz 6,11). To przymierze pomiędzy Bogiem a przyjmującym chrzest dorosłym (w przypadku

dzieci czynią to rodzice i chrzestni) jest wyrażone przyrzeczeniami chrzcielnymi¹⁸. To dobrowolne oddanie się Panu Bogu i przyjęcie Go jako Ojca dokonuje się przy współudziale i działaniu Ducha Świętego. Chrzest sprawia także, że ochrzczony staje się bratem czy siostrą Chrystusa, a więc synem samego Pana Boga. Święty Paweł podaje, że „Wszyscy ci, których prowadzi Duch Boży, są synami Bożymi. Nie otrzymaliśmy przecież ducha niewoli, by się znowu pogrążyć w bojaźni, ale otrzymaliśmy ducha przybrania za synów, w którym możemy wołać «Abba, Ojcie!»” (Rz 8,15). Ważną cechą Bożego synostwa jest życie w wolności dzieci Bożych. „Nie może ona być jednak rozumiana jako niczym nieskrępowana samowola, bo jak uczy św. Paweł, wolność oznacza właśnie wyswobodzenie się ze zgubnej samowoli (por. Flm 3,7n). Poza tym, podkreśla Apostoł, wolność polega na uwolnieniu się od prawa grzechu i śmierci (por. Rz 8,2). Na wolnego człowieka czeka Chrystus. On go przyjmuje na swoją własność i prowadzi do swej chwały”¹⁹.

c) Chrzest jest udzieleniem darów Ducha Świętego

Chrzest jest zawsze udzielany w imię Trójcy Świętej – Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Oznacza to, że każdemu człowiekowi we wzroście w wierze i wypełnianiu powołania oraz zadań pomaga sam Bóg w Trójcy Świętej. Również dary Ducha Świętego, które udzielane są podczas chrztu Świętego pomagają w drodze ku świętości. Charyzmaty wspomagają w wypełnianiu określonej służby we wspólnocie²⁰.

¹⁶ *Obrzędy chrztu dzieci dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2012, nr 57-58.

¹⁷ Por. A. Sielepin, *Ku nowemu życiu. Teologia i znaczenie chrześcijańskiej inicjacji dla życia wiary*, Kraków 2014, s. 159.

¹⁸ Por. *Obrzędy chrztu dzieci...*, nr 3.

¹⁹ E. Mateja, *Duchowość chrzcielna w życiu chrześcijanina*, w: *Nowe życie w Chrystusie – Program duszpasterski na rok 2015/2016*, red. S. Stulkowski, Poznań 2015, s. 243.

²⁰ Por. L. Stachowiak, *Charyzmat w Piśmie Świętym*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 3, red. R. Łukaszczyk, L. Bieńkowski, F. Gryglewicz, Lublin 1985, kol. 92.

Jednocześnie ich przyjęcie oznacza życie w łączności z innymi członkami Kościoła oraz hierarchią – kapłanami, biskupami i papieżem. Z „przyjęcia tych charyzmatów, nawet zwyczajnych, rodzi się dla każdego wierzącego prawo i obowiązek używania ich w Kościele i świecie dla dobra ludzi i budowania Kościoła, w wolności Ducha Świętego, który «wieje tam, gdzie chce» (J 3,8), a zarazem w zjednoczeniu z braćmi w Chrystusie, zwłaszcza ze swymi pasterzami, do których należy wydawanie sądu o prawdziwej naturze tych darów i należnym ich używaniu (por. DA 3)²¹. Wszczepienie przez chrzest w Mistyczne Ciało Chrystusa oraz otrzymanie Darów Ducha Świętego pomaga w budowaniu królestwa Bożego na ziemi.

d) Chrzest jest „stworzeniem na nowo”, „nowymi narodzinami”

Święty Paweł podaje: „Czyż nie wiadomo wam, że my wszyscy, którzyśmy otrzymali chrzest zanurzający w Chrystusa Jezusa, zostaliśmy zanurzeni w Jego śmierć? Zatem przez chrzest zanurzający nas w śmierć zostaliśmy razem z Nim pogrzebani po to, abyśmy i my wkroczyli w nowe życie – jak Chrystus powstał z martwych dzięki chwale Ojca” (Rz 6,3-4). Tak więc w chrzcie umiera „stary człowiek”, który jest pod jarzmem grzechu. Chrzest według Świętego Pawła jest obmyciem odradzającym i odnawiającym w Duchu Świętym (por. Tyt 3,5). Uwidacznia się to w liturgii chrzcielnej, przed poświęceniem wody, kiedy to celebrans zachęca do modlitwy, aby Pan Bóg wszechmogący obdarzył przystępujących do tego sakramentu nowym życiem z wody i Ducha Świętego²². Tak więc z drugiej strony poprzez chrzest

rodzi się nowy człowiek, który jest „nowym stworzeniem”. Oznacza to, że mimo istniejącej nadal skłonności człowieka do grzechu, potrafi on z nim walczyć. Dzięki sakramentowi pokuty i pojednania może oczyszczać się oraz umacniać Eucharystią. Również w epikletycznym zakończeniu pierwszej formuły poświęcenia wody jest prośba o to, aby na wodę zstąpiła moc Ducha Świętego. Wszyscy pogrzebani razem z Chrystusem w śmierci poprzez sakrament chrztu powstaną z Nim do nowego życia²³. Zanurzenie w wodzie chrzcielnej oznacza zatem śmierć i pogrzebanie z Chrystusem, natomiast wynurzenie obrazuje powstania z Chrystusem z martwych, ze śmierci i grzechu. Człowiek umocniony łaskami jest zdolny do prowadzenia nowego życia z Bogiem. „Niezbędne jest więc codzienne współdziałanie człowieka z Bożą łaską, po to, by nieustannie umierał w nas «stary człowiek» kierujący się w życiu kryteriami tego świata, a rodził się «nowy człowiek» prowadzony przez Bożego Ducha. Innymi słowy, u ochrzczonego powinno się odczuwać obecność Boga, a jego styl życia i myślenia winien być ukazywaniem Chrystusa i jego Ewangelii. Choć chrzest jest wydarzeniem jednorazowym i niepowtarzalnym, to jednak zobowiązuje on każdego wiernego do stałego odwracania się od grzechu, a zwracania się do Boga”²⁴.

e) Życie chrześcijanina realizacją chrztu

Przyjęcie chrztu przez dorosłego człowieka, ale również ochrzcenie dziecka, oznacza zgodę na podjęcie zadań, które nakłada ten sakrament. Tak, jak Jezus Chrystus przyszedł na świat, aby go uświęcić, tak też

²¹ E. Mateja, *Duchowość chrzcielna...*, s. 244.

²² Por. *Obrzędy chrztu dzieci...*, nr 53.

²³ Por. tamże, nr 55.

²⁴ E. Mateja, *Duchowość chrzcielna...*, s. 250.

chrześcijanin swoją postawą życiową musi pociągać innych do Boga oraz uświęcać świat. Wyrażają to między innymi symbolicznie obrzędy wyjaśniające podczas chrztu: namaszczenie krzyżem, czyli znak szczególnego wybrania; włożenie białej szaty, tzn. przyobleczenie się w Chrystusa i stanie się nowym człowiekiem; wręczenie zapalanej świecy, czyli światła, które ma oświecać chrześcijańską drogę. W przypadku chrztu dzieci słowa apelu skierowane są do rodziców i chrzestnych, aby przyjęli światło Chrystusa i je podtrzymywali oraz postępowali w swoim życiu jak dzieci światłości²⁵. Trzeba tu podkreślić, że człowiek ochrzczony jest świadkiem Boga Ojca, Syna i Ducha Świętego tylko wtedy, kiedy będzie z Nim w ciągłej łączności. Święty Paweł poucza każdego ochrzczonego: „Walcz w dobrych zawodach o wiarę, zdobądź życie wieczne; do niego zostałeś powołany” (1Tm 6,12). Walka w pojedynkę jest trudna i nie zawsze może przynieść zwycięstwo, dlatego ochrzczonym pomaga przyjęcie kolejnych sakramentów oraz cała wspólnota Kościoła. Jak podaje Katechizm Kościoła Katolickiego: „Chrzest jest narodzeniem do nowego życia w Chrystusie. Zgodnie z wolą Pana jest on konieczny do zbawienia, tak jak Kościół, do którego chrzest wprowadza” (KKK 1277). Ta świadomość chrztu „powinna zatem kształtować postawy chrześcijanina względem Boga, bliźniego, jego samego i całego Bożego stworzenia. W nich ma wyrażać się chrześcijańska jakość życia kształtowana na wzór Chrystusa pod natchnieniem Ducha Świętego. Z pewnością łatwiej to zrozumieć temu człowiekowi, który przyjął sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego jako dorosły. Ponieważ jednak w sytuacji Kościoła w Polsce chrzest

przyjmuje zasadniczo niemowlęta, dlatego kształtowanie duchowości chrzcielnej u polskich katolików wymaga się ciągłego jej pogłębiania”²⁶. W tym kontekście warto przypomnieć postawę papieża Jana Pawła II, który podczas pierwszej pielgrzymki do Ojczyzny przybył do kościoła w Wadowicach. Zatrzymał się wówczas przy chrzcielnicy i wskazał, że jego całe chrześcijańskie życie w tym właśnie miejscu się zaczęło. W ten sposób wskazał na wielką rolę sakramentu chrztu świętego w życiu każdego chrześcijanina.

2. W wymiarze wspólnotowym

Katechizm Kościoła Katolickiego podkreśla, że „Chrzest stanowi podstawę wspólnoty między wszystkimi chrześcijanami, również z tymi, którzy nie są jeszcze w pełnej komunii z Kościołem katolickim. «Ci przecież, co wierzą w Chrystusa i otrzymali ważnie chrzest, pozostają w jakiejś, choć niedoskonałej wspólnotocie ze społecznością Kościoła katolickiego... usprawiedliwieni z wiary przez chrzest należą do Ciała Chrystusa, dlatego też zdobi ich należne im imię chrześcijańskie, a synowie Kościoła katolickiego słuszenie ich uważają za braci w Panu». «Chrzest stanowi sakramentalny węzeł jedności, trwający między wszystkimi przezeń odrodzonymi»” (KKK 1271).

a) Chrzest jest włączeniem do społeczności Kościoła

Według *Katechizmu Kościoła Katolickiego*, „Chrzest czyni nas członkami Ciała Chrystusa: «Jesteście nawzajem dla siebie członkami» (Ef 4,25). Chrzest włącza w Kościół. Ze źródeł chrzcielnych rodzi się jedyny Lud Boży

²⁵ Por. *Obrzędy chrztu dzieci...*, nr 64-65.

²⁶ E. Mateja, *Duchowość chrzcielna...*, s. 253.

Nowego Przymierza, który przekracza wszystkie naturalne lub ludzkie granice narodów, kultur, ras i płci: «Wszystcyśmy bowiem w jednym Duchu zostali ochrzczeni, aby stanowić jedno Ciało» (1Kor 12,13)” (KKK 1267). Bycie z Jezusem Chrystusem oznacza życie ze wszystkimi ochrzczoneymi, którzy także należą do Kościoła. To wskazuje, że chrzest jest swoistą „bramą” prowadzącą do wspólnoty wierzących i Boga w Trójcy Jedynej. Tak więc „Stając się członkiem Kościoła, ochrzczony «nie należy już do samego siebie» (1Kor 6,19), ale do Tego, który za nas umarł i zmartwychwstał. Od tej chwili jest powołany, by poddać się innym i służył im we wspólnocie Kościoła, by był «posłuszny i uległy» (Hbr 13,17) przełożonym w Kościele, by ich uznawał z szacunkiem i miłością. Z chrztu wynikają odpowiedzialność i obowiązki. Ochrzczony posiada równocześnie prawa w Kościele; ma prawo do przyjmowania sakramentów, do karmienia się słowem Bożym i korzystania z innych pomocy duchowych Kościoła” (KKK 1269). To włączenie do Kościoła jest darem, z którym wiążą się zadania i obowiązki. Realizacja ich przynosi różne owoce duchowe, tak samemu ochrzczonemu, ale i całej wspólnotie Kościoła. Poprzez chrzest człowiek włącza się w sprawowanie funkcji prorockiej – głoszenia słowem i postawą Ewangelii, funkcji królewskiej – pomaganie innym i szerzenie królestwa Boga w świecie oraz funkcji kapłańskiej – uczestnictwa w kulcie religii chrześcijańskiej. Katecheza powinna zatem pomagać w zrozumieniu misji, do jakiej powołani są poprzez chrzest wszyscy chrześcijanie. Święty Piotr Apostoł podaje: „Wy zaś jesteście wybranym plemieniem, królewskim kapłaństwem, narodem świętym, ludem (Bogu) na własność przeznaczonym,

abyście ogłaszali dzieła potęgi Tego, który was wezwał z ciemności do przedziwnego swojego światła” (1P 2,9). Z tej wypowiedzi wynika, że każdy ochrzczony jest powołany do działalności misyjnej i ewangelizacyjnej. Miejscem realizacji tego zadania jest najpierw dom rodzinny, następnie społeczność lokalna, w której żyje i wykonuje swoje obowiązki zawodowe, a także kraj, w którym mieszka. „Wszelkie działania ochrzczonego na tych licznych polach życia społecznego mają być wynikiem jego współodpowiedzialności za samych ludzi wokół niego żyjących, jak i za cały świat, który ma być coraz bardziej przepełniony duchem Chrystusowego królestwa”²⁷.

b) Przemiana w myśleniu ku posłuszeństwu wiary

Chrzest jako początek nowego życia zobowiązuje do zmiany w myśleniu oraz działaniu. Dotyczy to całego życia chrześcijanina. Mówi o tym św. Paweł i zachęca wszystkich chrześcijan do opowiadania się w swoim życiu za Chrystusem. Bowiem „gdy byliście niewolnikami grzechu, daliście z serca posłuch nakazom tego nauczania, któremu was poddano, a uwolnieni od grzechu oddaliście się w niewolę sprawiedliwości” (Rz 6,17-18). Postawa posłuszeństwa wobec Boga pomaga w przezwyciężaniu grzechu i życiu zgodnym z Ewangelią. Zadaniem każdego chrześcijanina, „który chce uwalniać się od grzechu i prowadzić nowe życie, jest więc usilna troska o taki stan swej świadomości, dzięki której dostrzegłby on i uznawał prawdę Ewangelii. Oznacza to, że jego postępowanie musi zawsze poprzedzać wysiłek przemiany myślenia, poznawanie prawdy objawionej, by w jej świetle rozpoznawać, jaki jest

²⁷ Tamże, s. 247.

zamyśl Boży względem niego. W tym przypadku nie chodzi o czysto intelektualną wiedzę, ale o myślenie według Ducha Bożego”.²⁸ To właśnie działanie Ducha Świętego w człowieku pomaga w głębszym wnikięciu w tajemnice wiary i miłości Boga. prawdy Bożej. Zgodnie z zapewnieniem Jezusa Chrystusa, Duch Święty prowadzi Jego uczniów do „całej prawdy” (J 16,13). „Chrześcijanin może więc prowadzić nowe życie pod warunkiem, że zerwie z konformizmem świata i zrezygnuje z upodabniania się do światowego stylu życia. W ślad za tym winna iść jego praca nad przemianą siebie poprzez odnawianie myślenia, by rozpoznawać wolę Bożą odnośnie do swego życia i powołania. (...) Oznacza to zgodę na odrzucenie wszystkiego, co jest dla nas powodem do grzechu w rzeczywistości, w której przyszło nam żyć”²⁹. Jest to według Świętego Pawła, „ukrzyżowanie swego ciała”, czyli uśmiercenie i odrzucenie tego wszystkiego, co prowadzi do grzechu. Każdy chrześcijanin na wzór Jezusa Chrystusa poprzez ofiarę, cierpienie i różne wyrzeczenia otwiera sobie i innym drogę do nowego i lepszego życia. Tylko poprzez umieranie dla grzechu (por. Kol 3,5) można żyć dla Pana Boga i ludzi w Jezusie Chrystusie (Rz 6,8.11).

c) Nowość życia w ukazywaniu Bożej sprawiedliwości

Katecheza, która jest spotkaniem z Chrystusem powinna zawsze ukazywać dobroć, miłość oraz sprawiedliwość Bożą. W tym celu wskazane jest poruszać tematy, które w sposób właściwy potwierdzają Bożą sprawiedliwość. „Świadkiem zbawczej aktualności tego Bożego źródła usprawiedliwienia staje się każdy chrześcijanin,

który osobiście dzięki wierze przyjmuje Bożą sprawiedliwość, doświadczając uwolnienia od grzechów ku posłuszeństwu wiary w nowym życiu według Chrystusowej Ewangelii”³⁰. Tylko człowiek, który postępuje według nauki Jezusa Chrystusa i odrzuca zło może w pełni żyć nowym życiem oraz cieszyć się wolnością dziecka Bożego. Sprawdzianem tego nowego życia jest postawa wobec bliźniego oraz akceptacja krzyża w codziennym życiu, a także miłość nieprzyjaciół. Wówczas każdy ochrzczony może za św. Pawłem powiedzieć: „Teraz już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus” (Ga 2,20). To nowe życie w Chrystusie „jest najlepszym dowodem dla ukazywania Bożej sprawiedliwości, jaka stała się udziałem nowego człowieka. To jej mocą rodzi się człowiek zdolny do miłości Boga i ludzi przez realizację zbawczego zamysłu Boga względem niego w Jezusie Chrystusie. Tylko taki człowiek gotowy jest przyjąć na siebie skutki grzechu i niesprawiedliwości, powiedzieć «nie» sobie i swoim złym skłonnościom, swemu odradzającemu się egoizmowi i odejść od tego, co sprzeciwia się woli Bożej. Chrześcijanin, krzyżując w sobie pychę i miłość własną, może w pełni cieszyć się owocami nowego życia, które na jego miarę według daru Chrystusowego wzbudza w nim Duch Święty dla dobra Kościoła (por. Rz 12,3-8; Ga 5,22-26)”³¹.

III. Zadania do zrealizowania w katechezie

Katecheza w służbie nowego życia w Chrystusie nie sprowadza się do przekazania wiedzy religijnej, ale dopomaga w pełnym rozwoju osobowości religijnej, a więc przede wszystkim postaw religijnych, które będą

²⁸ S. Haręzga, *Dynamika nowego życia...*, s. 210.

²⁹ Tamże, s. 214-215.

³⁰ Tamże, s. 217.

³¹ Tamże, s. 219.

wpływały na zachowania człowieka wobec Boga, ludzi i świata. Jak czytamy w adhortacji *Catechesi tradendae* Jana Pawła II, „ostatecznym celem katechezy jest doprowadzić kogoś nie tylko do spotkania z Jezusem Chrystusem, ale do zjednoczenia, a nawet głębokiej z Nim zażyłości” (CT 5). Nowe życie w Chrystusie jest możliwe, ale tylko wtedy, gdy człowiek pozostaje z Nim w najgłębszej zażyłości. Jezus Chrystus, przyjmując chrzest z rąk Jana Chrzciciela, wskazuje, że jest to dopiero pierwszy etap w chrześcijańskiej drodze ku Bogu, drodze ciągłego nawracania się i wzrostu w wierze. Stawanie się doskonalszym jest możliwe dzięki darom Ducha Świętego, które otrzymuje ochrzczony. *Katechizm Kościoła Katolickiego* podkreśla, że „Najświętsza Trójca daje ochrzczonemu łaskę uświęcającą, łaskę usprawiedliwienia, która: – uzdalnia go do wiary w Boga, do pokładania w Nim nadziei i miłowania Go przez cnoty teologalne; – daje mu zdolność życia i działania pod natchnieniem Ducha Świętego za pośrednictwem Jego darów; – daje mu możliwość wzrastania w dobrym przez cnoty moralne. W ten sposób cały organizm życia nadprzyrodzonego chrześcijanina zakorzenia się w chrzcie świętym” (KKK 1266). Chrzest nie tylko jest obdarowaniem dziecięctwem Bożym, darami Ducha Świętego, ale wynikają z niego różne zobowiązania.

1. Chrzest, będąc wezwaniem do życia wiarą, zobowiązuje do poznawania prawd wiary.

Owocem chrztu świętego jest zjednoczenie człowieka z Jezusem Chrystusem poprzez zanurzenie w Jego śmierci i zmartwychwstaniu. Jednocześnie chrzest obmywa z grzechów oraz zobowiązuje wszystkich ochrzczonych do życia na miarę otrzymanego dziecięctwa Bożego. Stając się synami Bożymi, przyjmujemy pewne przywileje oraz szereg obowiązków.

Każdy ochrzczony jest zobowiązany do poznania prawd wiary katolickiej oraz życia nimi na co dzień. Chodzi zatem o to, aby wiara człowieka zawsze była żywa, przepełniona miłością i zaufaniem do Boga. W tym zadaniu człowiek jest wspomagany przez dary Ducha Świętego oraz prawdy wiary zawarte w Piśmie Świętym i Tradycji. Postawa dążenia do poznania Boga jest właściwą dla każdego chrześcijanina. W tych wysiłkach wspiera ochrzczonych wspólnota Kościoła, która jest jednocześnie strażnikiem prawd wiary i moralności. Poznanie prawdy o Bogu to zaufanie Jego słowu i nauce, którą głosił Jezus Chrystus i odpowiedzenie na nią miłością i posłuszeństwem. To również otwarcie się na działanie Ducha Świętego, który jest Duchem Prawdy i Miłości.

2. Chrzest wzywa do życia nadzieją, że człowiek żyjąc dobrze osiągnie zbawienie.

„Jeśli się ktoś nie narodzi z wody i z Ducha, nie może wejść do królestwa Bożego” (J 3,5). Zgodnie ze słowami Pana Jezusa, sakrament chrztu jest początkiem chrześcijańskiej drogi życia, której uwieńczeniem jest życie wieczne. Mówi o tym *Katechizm Kościoła Katolickiego*: „Chrzest odpuszcza wszystkie grzechy, grzech pierwotny i wszystkie grzechy osobiste, a także wszelkie kary za grzech. W tych, którzy zostali odrodzeni, nie pozostaje więc nic, co mogłoby przeszkodzić im w wejściu do Królestwa Bożego, ani grzech Adama, ani grzech osobisty, ani skutki grzechu, wśród których najcięższym jest oddzielenie od Boga” (KKK 1263). Mimo, że sakrament ten gładzi grzech pierwotny, to nadal grzeszna natura ludzka bardziej skłania się ku złemu niż dobremu. W przewyciężeniu takiej postawy i w walce z grzechem pomaga sam Jezus Chrystus oraz wspomaga Duch Święty. To dzięki Niemu jest możliwe kierowanie się w życiu zasadami Ewangelii,

praca nad sobą, kształtowanie prawego sumienia i ciągle podnoszenie się z upadków. To właśnie Duch Święty rodzi w ochrzczonego nadzieję, że mimo popełnianych błędów Bóg zawsze czeka na powrót grzesznika, swojego dziecka.

3. Chrzest zobowiązuje do życia miłością wobec Boga i ludzi.

Katechizm Kościoła Katolickiego mocno podkreśla, że „Chrzest jest sakramentem wiary. Wiara jednak potrzebuje wspólnoty wierzących. Poszczególni wierni mogą wierzyć jedynie w wierze Kościoła. Wiara wymagana do chrztu nie jest wiarą doskonałą i dojrzałą, ale pewnym zaczątkiem, który ma się rozwijać. Gdy katechumeni lub rodzice chrzestni słyszą pytanie: <O co prosicie Kościół Boży?>, odpowiadają: <O wiarę!>” (KKK 1253). Tak więc chrzest nie tylko rodzi wiarę, ale również zobowiązuje do życia miłością wobec Boga oraz wszystkich ludzi. O tym, w jaki sposób chrześcijanin powinien postępować wobec innych mówił często sam Jezus Chrystus w przypowieściach czy przykazaniach, dając wskazania w błogosławieństwach lub ucząc modlitwy. Chrzest to także sakrament otrzymania Ducha Świętego, który swoimi darami umacnia chrześcijanina nie tylko w wędrówce wiary do Boga, ale również pomaga w codziennym życiu z innymi ludźmi. To On, jak podaje św. Paweł w Liście do Galatów, przynosi: „miłość, radość, pokój, cierpliwość, uprzejmość, dobroć, wierność, łagodność i opanowanie” (Ga 5,22), które niewątpliwie pomagają w relacjach z drugim człowiekiem..

4. Chrzest wprowadza człowieka we wspólnotę Kościoła, stąd płynie zobowiązanie do udziału w życiu Kościoła.

Katechizm Kościoła Katolickiego wskazuje, że „Chrzest czyni nas członkami Ciała Chrystusa: (...) i włącza

w Kościół. Ze źródeł chrzcielnych rodzi się jedyny Lud Boży Nowego Przymierza, który przekracza wszystkie naturalne lub ludzkie granice narodów, kultur, ras i płci: <Wszyscyśmy bowiem w jednym Duchu zostali ochrzczeni, aby stanowić jedno Ciało> (1Kor 12,13)” (KKK 1267). Jednocześnie jest to sakrament wiary, „przez niego zostajemy wyzwoleni od grzechu i odrodzeni jako synowie Boży, stajemy się członkami Chrystusa oraz zostajemy wszczepieni w Kościół i stajemy się uczestnikami jego posłania” (KKK 1213). Jako członkowie Kościoła ochrzczeni oprócz przywilejów mają do spełnienia wiele zadań. Wynikają one między innymi z udziału w potrójnej misji Jezusa Chrystusa: królewskiej, kapłańskiej i prorockiej. Przyjęcie chrztu zobowiązuje do podjęcia konkretnych zadań we wspólnocie Kościoła, aby pomagać i służyć innym ochrzczonego. To zaangażowanie może zatem przyjmować różne formy, od modlitwy poprzez czynną pomoc innym, świadectwo wiary, zaangażowanie w grupach parafialnych.

5. Chrzest daje uprawnienie do przyjmowania innych sakramentów świętych i zobowiązuje do prowadzenia życia sakramentalnego.

Jak przypomina *Katechizm Kościoła Katolickiego*, „Chrzest święty jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego, bramą życia w Duchu (*vitalis spiritualis ianua*) i bramą otwierającą dostęp do innych sakramentów” (KKK 1213). Jako dzieci Boże ochrzczeni są zobowiązani do pogłębiania tej relacji z Trójcą Świętą i innymi ochrzczonego przez korzystanie z sakramentów. Mają nie tylko umacniać wiarę ochrzczonego w drodze do Boga i świętości, ale także pomagać w podejmowaniu trudów ziemskiego, codziennego życia.

Wszystkie zobowiązania wynikające z przyjęcia sakramentu chrztu

powinny zostać zrealizowane w katechezie, zarówno szkolnej, parafialnej jak i domowej. To do rodziców, którzy są pierwszymi wychowawcami swoich dzieci należy stworzenie w domu klimatu miłości i wzajemnego szacunku, który sprzyja rozwojowi wiary zapoczątkowanej w chrzcie (por. FC 36). Katecheci oraz duszpasterze są pomocnikami rodziców w religijnym wychowaniu dziecka i prowadzeniu go do pełni człowieczeństwa oraz pełni życia chrześcijańskiego. Dlatego powinni nawiązywać do treści związanych z istotą sakramentu chrztu i konsekwencjami wynikającymi z jego przyjęcia. Do zadań katechety należy również kształtowanie w uczniach postawy wdzięczności za dar chrztu oraz odpowiedzialności za innych członków Ludu Bożego. Katecheza parafialna ma przygotowywać katechumenów oraz rodziców i chrześcijan do przyjęcia chrztu oraz pogłębienia rozumienia jego istoty. Poprzez sakrament chrztu świętego człowiek jest powołany do uczestnictwa w życiu Jezusa, do przyjęcia Jego darów i wynikających zobowiązań. Katecheza z natury swojej musi docierać do człowieka w jego sytuacji w świecie współczesnym, musi pomagać mu poznać pełny sens człowieczeństwa, ażeby „mógł odnaleźć Chrystusa, aby Chrystus mógł z każdym iść przez życie mocą tej prawdy o człowieku i o świecie, która zawiera się w Tajemnicy wcielenia i odkupienia, mocą tej miłości, jaka z niej promieniuje” (RH 13).

Każdy proces formacyjny, mający na celu dojrzałe życie chrześcijańskie, domaga się żywej wspólnoty Kościoła

lokalnego, którego sercem są sakramenty, a zwłaszcza Eucharystia³². Związek człowieka z Kościołem jest „ontyczny, a nie deklaracyjny i społeczny”³³. Dlatego też proces wtajemniczenia wymaga odwołania się do faktu chrztu oraz doprowadzenia do osobowej decyzji wiary, wynikającej ze świadomości przemiany, jaka się dokonała. Intelktualnemu zgłębieniu prawdy o Kościele powinno towarzyszyć poznanie prawdy o sobie samym, aby człowiek czuł się jego członkiem i odnalazł w nim swoje miejsce. Niezbędne jest wprowadzenie w rok liturgiczny. Pomocne są tutaj metody liturgiczne czy nabożeństwa paraliturgiczne. Podczas rekolekcji wielkopostnych najważniejszymi elementami są: głoszenie – usłyszenie wezwania Bożego, refleksowanie go i odnalezienie jego miejsca we własnym życiu, podjęcie drogi nawrócenia, modlitwa i adoracja. Czas rekolekcji stanowi okazję przeżycia i przemodlenia prawd, wartości, które podczas katechezy są zgłębiane intelektualnie³⁴. „Wtajemniczenie to także wprowadzenie do obrzędów sakramentalnych. Wiara najgłębiej jest przekazywana w działaniu liturgicznym, gdzie znaki i symbole znajdują swoje pełne i niezubożone zastosowanie. Wymaga to od katechety ukazania liturgii żywej i spontanicznej. Bóg wybrał symbole i znaki, objawił się w konkretnych znakach, wydarzeniach i słowach”³⁵. Zadaniem katechezy jest wdrożenie do pełnego, czynnego i aktywnego uczestnictwa w życiu Kościoła. *Katechizm Kościoła Katolickiego* podaje, że „Celem katechezy dzieci, młodzieży i dorosłych

³² Por. J. Szpet, *Dydaktyka katechezy*, Poznań 1991, s. 29-31; J. Charytański, *Z Dobrą Nowiną w szkole*, Warszawa 1991, s. 30.

³³ A. Offmański, *Wychowanie młodzieży do uczestnictwa w życiu Kościoła*, w: *Teoretyczne założenia katechezy młodzieżowej*, red. R. Murawski, Warszawa 1989, s. 192.

³⁴ Por. J. Szpet, *Dydaktyka...*, s. 31; Z. Marek, *Zbawcze orędzie w posłudze katechetycznej*, w: *Katecheza Kościoła w świetle Dyrektorium Ogólnego o Katechizacji*, pr. zb., red. A. Hajduk, Kraków 1999, s. 98-99.

³⁵ J. Szpet, *Dydaktyka...*, s. 31.

jest to, by słowo Boże było rozważane w modlitwie osobistej, aktualizowane w modlitwie liturgicznej oraz stale uwewnętrzniane, by wydało swój owoc w nowym życiu (...). Nauczenie się na pamięć podstawowych modlitw jest niezbędnym oparciem w życiu modlitwy" (KKK 2688). Uświadomienie sobie tego jest ważne wobec trudności, jakie przeżywa dzisiejszy człowiek w odniesieniu do modlitwy, sakramentów i życia wiarą na co dzień. Dlatego też w procesie wychowania dzieci i młodzieży, oprócz katechezy szkolnej, niezastąpiona jest rola parafii jako wychowawcy. *Dyrektorium ogólne o katechizacji* mocno podkreśla rolę parafii jako znaczącego miejsca, w którym formuje się i żyje wspólnota chrześcijańska (por. DOK 257). To właśnie w niej złączone zostają wysiłki wychowawcze szkoły i rodziny.

Wskazówki dla katechetów:

- prowadzić do akceptacji przyjętego chrztu świętego i wpływających z niego zadań i zobowiązań,
- podkreślać fakt dziecięctwa Bożego ochrzczonych i wpływającej z niego godności,
- przygotować do pogłębionego przeżywania chrztu świętego,

- uzasadnić potrzebę przyjęcia chrztu świętego,

- zwrócić uwagę na obecność Jezusa w życiu każdego chrześcijanina,

- podjąć się odnowienia przyrzeczeń chrzcielnych i ich realizacji w życiu.

- przybliżyć prawdę o nowym człowieku i ukazać całą dynamiczną rzeczywistość chrztu, z której wyrasta chrześcijańska nowość;

- ukazywać prawdę o dziecięctwie Bożym i postawie wiary, dzięki której w posłuszeństwie Ewangelii może zaistnieć nowe życie;

- prowadzić do odnowienia przyrzeczeń chrzcielnych i przyjęcia Chrystusa jako swego Zbawcy i Pana;

- wskazywać, iż dla nowego życia w Chrystusie kluczową kwestią jest stosunek do słowa Bożego jako pokarmu nowego człowieka;

- przybliżyć prawdę, że przyjmując słowo Boże z wiarą i zachowując go w sercu, wchodzi się w logikę nowego, ewangelicznego myślenia;

- wskazując na nowość chrześcijańskiego życia, należy uwzględnić jego wymiar paschalny. Wiąże się on z umieraniem starego człowieka dla grzechu, by przyodziać się w człowieka nowego.

Ks. dr hab. Stanisław Łabendowicz – Instytut Teologii Pastoralnej i Katechetyki
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie.